

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 21.4.2010
KOM(2010)159 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Kaheteistkümnest punktist koosnev ELi tegevuskava aastatuhande arengueesmärkide
toetuseks**

{SEK(2010) 418}
{SEK(2010) 419}
{SEK(2010) 420}
{SEK(2010) 421}
{SEK(2010) 422}

SISUKORD

1.	2010. aasta on meetmete ja vastutuse võtmise seisukohast võtmetähtsusega.....	3
2.	ELi meetmed aastatuhande arengueesmärkide saavutamise kiirendamiseks.....	5
2.1.	Usaldusväärne viis abikohustuste täitmiseks 2015. aastal	5
2.2.	Abi tõhus kasutamine: ametliku arenguabi parem võimendav mõju, seega abist rohkem kasu	6
2.3.	Aastatuhande arengueesmärkide täitmise kiirendamine Euroopas	6
2.4.	Poliitikavaldkondade arengusidusust käsitlev ennetav tööprogramm	9
2.5.	Riiklike vahendite kasutuselevõtmine parema maksustamise kaudu.....	9
2.6.	Piirkondliku integratsiooni ja kaubanduse parandamine majanduskasvu ja töökohtade loomise edendamiseks.....	10
2.7.	Uuenduslike rahastamisallikate kasutamine ülemaailmsete probleemide lahendamiseks	11
2.8.	Kliimamuutus kui proovikivi	11
2.9.	Areng ja julgeolek	12
2.10.	Ülemaailmne juhtimine	12
3.	Edasised sammud	13

1. 2010. AASTA ON MEETMETE JA VASTUTUSE VÕTMISE SEISUKOHAST VÕTMETÄHTUSEGA

Komisjon visandas hiljuti oma 2020. aasta strateegias¹ ELi visiooni tulevasteks aastateks. Seda arvestades keskendutakse ELi arengupoliitikas täiendavatele pürgimustele, et saavutada 2015. aastaks aastatuhande arengueesmärgid.

Kümme aastat tagasi leppisid maailma liidrid kokku võtta otsustavaid meetmeid maailmas eri kujul avalduva vaesuse vastu võitlemiseks. Ajaliselt kindlaksmääratud ja mõõdetavaid eesmärgi kasutades lepitati kokku, et 2015. aastaks peaks olema:

- vähendatud poole võrra vaesust ja näljahäda;
- tagatud kõigile üldine algharidus;
- kaotatud sugudevaheline ebavõrdsus;
- vähendatud emade suremust kahe kolmandiku ja laste suremust kolme neljandiku võrra;
- peatatud HIV/AIDSi levik ning malaaria ja teiste peamiste haiguste esinemine;
- tagatud keskkonna jätkusuutlikkus;
- väljatöötatud ülemaailmne partnerlus arenguküsimustega tegelemiseks.

Aastatuhande arengueesmärgid kujutavad endast esimesi rahvusvahelisel tasandil kokkulepituid ühiseid arengueesmärgi. Need on kaasa aidanud enneolematul tasemel üksmeele leidmisele ning neid peaks jätkuvalt arvesse võtma rahvusvahelise toetuse kujundamisel ja rakendamisel. Nendega rõhutatakse inimõigustel põhineva lähenemisviisi olulisust arenguküsimustes.

2015. aastani on jäänud vaid viis aastat ja seetõttu kogunevad maailma liidrid 20.-22. septembril 2010 New Yorgis toimuvale aastatuhande arengueesmärgi arutavale ÜRO kõrgetasemelisele täiskoguistungile. Nende eesmärk on vaadata põhjalikult läbi tagada tehtud edusammud ja olemasolevad puudused ning leppida kokku konkreetsetes meetmetes protsessi kiirendamiseks.

Saavutatud tulemused on ebaühtlased. Edusammud on olnud erinevad nii aastatuhande arengueesmärgide kui ka piirkondade kaupa. Suurimad erinevused on majanduskasvu, hea valitsemistava ja riikliku poliitika kvaliteedi valdkonnas. Ülemaailmselt on tehtud palju ja püsivalt edusamme äärmise vaesuse vähendamisel ja ka muude eesmärkide saavutamisel, nagu näiteks üldine algharidus, meeste ja naiste vaheline võrdsus alghariduses ja juurdepääs veele. Kuid ligikaudu 1,4 miljardit inimest elab ikka veel äärmises vaesuses (51 % nendest Sahara-taguses Aafrikas) ja üks kuuendik maailma elanikest kannatab alatoitumuse käes. Peaaegu ühtegi edusammu ei ole tehtud emade ja laste suremuse vähendamiseks. Ka kanalisatsioonile juurdepääsu tagamise väljavaated on kahvatud.

¹ KOM(2010) 2020.

2010. aasta on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta. On selge, et vaesus ei ole probleemiks ainult väljaspool Euroopa Liitu ning lahendust sellele ei ole võimalik leida vaid Euroopa Liidu siseselt. Hiljuti järjestikku aset leidnud ülemaailmsed kriisid on näidanud, kuivõrd seotud on maailm: finantskriisid, pandeemiad, kliimamuutus, mis mõjutab kõiki riike, avaldades tihti suurimat mõju vaestele riikidele. Kõigi jaoks turvalise keskkonna loomiseks peab üleilmastumine muutuma jätkusuutlikumaks ja õiglasemaks.

Arengu edendamine on seega vaid üks osa Euroopa meetmetest vastuseks ülemaailmsetele väljakutsetele. 2010. aasta on võimaluste aasta nii kogu ELile kui ka tema partneritele, et taaselustada ja koondada jõupingutusi aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks. See on ka vastutuse võtmise aasta, kui täituvad mitmed tähtjad aastatuhande arengueesmärkide vaheverstapostideni jõudmiseks, sealhulgas tähtjad seoses ELi tegevuskavaga² ja ametliku arenguabiga.

Eelmisel aastal leppis EL kokku mitmetes meetmetest arengumaade toetuseks, et aidata neil kriisiga toime tulla³. Paljusid neist juba rakendatakse või hakatakse rakendama,⁴ näiteks haavatavate riikide jaoks mõeldud FLEX-mehhanism. Selle raames on kavas kasutusele võtta ka muid meetmeid. See ei käsitle mitte ainult abi andmist, vaid ka vastastikkust usaldust ülemaailmse partnerluse raames. Kaheksandas aastatuhande arengueesmärgis tuuakse esile tihedama rahvusvahelise koostöö olulisus, mida on vaja kõikide aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks. EL on ülemaailmse arengu valdkonnas jätkuvalt edasiviiv jõud, näidates, kuidas ta täidab oma lubadusi. EL on väga huvitatud selle tagamisest, et säilitatakse tugev poliitiline tahe ja rahastamine seoses aastatuhande arengueesmärkidega nii rahastajate kui ka partnerriikide poliitikas. Lissaboni lepingu jõustumine tähendab uut ajajärku ELi arengupoliitikas, sest EL ja liikmesriigid peavad tihedamalt oma poliitikat kooskõlastama.

Käesolevas teatises tutvustatakse ELi tegevuskava koos mitmete konkreetsete keskmise tähtjaga meetmetega aastatuhande arengueesmärkide toetuseks. Teatisele on lisatud viis talituste töödokumenti,⁵ mis käsitlevad aastatuhande arengueesmärke, abi tõhusust, arengu rahastamist, kaubandusabi ja arengupoliitika sidusust (tööprogramm aastateks 2010–2013), mis sisaldavad üksikasjalikumat teavet käesolevas teatises esitatud ettepanekute kohta. ELi tegevuskava peaks:

- kujutama ELi ühtset panust ÜRO tulemustele suunatud meetmetesse seoses aastatuhande arengueesmärkide saavutamisega ajavahemikul 2010–2015;
- olema lisaks kõrgetasemelisele täiskoguistungile aluseks kontaktide loomisele ja dialoogile peamiste strateegiliste partneritega, näiteks G8 või G20 raames või sellistes foorumites nagu Aasia ja Euroopa arengukonverents (26.–27. mai 2010), ELi ja Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna tippkohtumine (18. mai 2010) ja Aafrika ja ELi kolmas tippkohtumine (29.–30. november 2010);
- moodustama osa ELi 2020. aasta strateegiast.

Tehakse ettepanek järgmiste ELi ja liikmesriikide meetmete kohta.

² Nõukogu 24. juuni 2008. aasta järeldused (11096/08).

³ KOM(2009) 160 ja nõukogu 18. mai 2009. aasta järeldused (10018/09).

⁴ Vt komisjoni talituste töödokument arengu rahastamise kohta (SEK(2010) 420).

⁵ SEK(2010) 418; SEK(2010) 419; SEK(2010) 420; SEK(2010) 421 ja SEK(2010) 422.

2. ELi MEETMED AASTATUHANDE ARENGUEESMÄRKIDE SAAVUTAMISE KIIRENDAMISEKS

2.1. Usaldusväärne viis abikohustuste täitmiseks 2015. aastal

Ametlik arenguabi on arengu seisukohast väga oluline. Kriis on näidanud, et ametlik arenguabi oli tihti turvavõrk, mis on stabiilseks rahastamisallikaks ajal, kui erasektori rahastamine väheneb. Ametlik arenguabi võimaldas arengumaadel osutada jätkuvalt põhilisi sotsiaalteenuseid, tagada riigi üldine toimimine ja esmajärguline majandustegevus. Sellisena on ametlik arenguabi hea investeering piirkonna ja maailma stabiilsusesse.

EL on jätkuvalt maailma suurim rahastaja, andes ligikaudu 56 % ülemaailmsest abist. ELi ametlik arenguabi on alates aastatuhande arengueesmärkide vastuvõtmisest paeagu kahekordistunud ja ulatus 2009. aastal 49 miljardi euron. Kuigi summa oli väiksem võrreldes 2008. aastaga, moodustas see siiski 0,42 % ELi kogurahvatulust ja oli võrreldes muude peamiste rahastajate panusega hea tulemus, vaatamata keerulisele eelarveolukorrale paljudes liikmesriikides. Vaatamata sellele on EL maha jäänud oma graafikust saavutada 2010. aastaks ELi vaheeesmärk: 0,56 % kogurahvatulust. Lõppeesmärk on suunata 2015. aastaks 0,7 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks.

Abi andmise takerdumine tähendaks aastatuhande arengueesmärkide saavutamise takerdumist. Praeguses finants- ja majanduskriisis ei pruugi olla lihtne täita ühist lubadust suunata 2015. aastaks 0,7 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks ja omakorda 50 % ametlikust arenguabist Aafrikasse, kuid see on siiski teostatav ja vajalik. See sõltub tulevaste tegevuste kavandamisest ja poliitilisest tahtest. Kõik rahastajad peavad panustama ühise eesmärgi täitmisesse, võttes aluseks õiglase üleilmse ja ELi-sisese kulude jagamise. ÜRO kõrgetasemelisel täiskoguistungil peab EL näitama, kuidas ta on oma lubadusi täitnud, et tõestada arengumaadele oma usaldusväarsust. See tähendab ka uute ülemaailmsete probleemidega tegelemist, leides lisaks ametlikule arenguabile täiendavaid rahastamisallikaid.

(1) Ametlik arenguabi

- Üleskutse rahvusvahelisel tasandil õiglaseks kulude jagamiseks muude rahvusvaheliste rahastajatega (sealhulgas areneva majandusega riigid), et nende edasipüüdlikkus suureneks kooskõlas ELi püüdlustega;
- kehtestada realistlikud, kontrollitavad iga-aastased tegevuskavad üksikeesmärkide⁶ saavutamiseks ja avaldada esimesed sellised kavad enne 2010. aasta septembrit;
- parandada ELi vastutusmehhanismi: võttes arvesse liikmesriikide iga-aastaseid tegevuskavasid ja komisjoni eduaruannet, peaks nõukogu korraldama ELi-sisese ametliku arenguabi vastastikkuse eksperdi hinnangu ja esitama selle tulemused Euroopa Ülemkogule. Kõnealustes tegevuskavades tuleb esitada vähemalt järgmiseks eelarveaastaks kavandatud ametliku arenguabi summad ja prognoosid ülejäänud aastateks kuni aastani 2015;

⁶ 0,33 % kogurahvatulust liikmesriikide puhul, kes liitusid ELiga alates 2004. aastast; 0,7 % kogurahvatulust muude ELi liikmesriikide puhul, tagades samal ajal, et liikmesriigid, kes on selle eesmärgi täitnud, jätkavad abi andmist ülalpool kõnealust taset. Komisjoni talituste töödokumendis arengu rahastamise kohta visandatakse eri viisid edasiminekuks (SEK(2010) 420, peatükk 4.5).

- kaaluda ametliku arenguabi eesmärkide kehtestamist riiklikes õigusaktides, võttes arvesse Belgia või Ühendkuningriigi kogemusi.

2.2. Abi tõhus kasutamine: ametliku arenguabi parem võimendav mõju, seega abist rohkem kasu

Hinnangute⁷ kohaselt oleks võimalik suurendada abi tõhusust 3–6 miljardi euro ulatuses aastas juhul, kui EL ja liikmesriigid rakendaksid Pariisi deklaratsioonis ja Accra tegevuskavas kokkulepitud abi tulemuslikkuse põhimõtteid. EL on kiirendanud kõnealuste kohustuste täitmist, et 2011. aastal Soulis toimuval kõrgetasemelisel foorumil abi tõhususe teemal oleks võimalik näidata konkreetseid tulemusi. Euroopa meetmete kooskõlastamisel kõrgemal tasemel on suurem mõju kui parandusmeetmete võtmisel madalamal tasemel.

(2) Abi tulemuslikkus

- ühtlustada 2013. aastaks järk-järgult riiklike ja ELi programmide tsüklite ajastust partnerriikides ja kasutada ühist planeerimisraamistikku, et määrata kindlaks arenguprioriteedid ja -eesmärgid arengumaades, vältides nii dubleerimist ja kattumist;
- rakendada ühist ajastamist ja arendada edasi ühist planeerimisraamistikku, et välja töötada Euroopa Liidu riigi strateegiadokumendid ja mitmeaastased programmid (nagu on EL seda teinud Haiti puhul), täites seega oma kohustust suurendada abi tulemuslikkust ja parandada ennustatavust partnerriikide seisukohast;
- parandada abi tulemuslikkuse tegevusraamistiku raames ELi tööjaotust mitte ainult abi saavates riikides, vaid ka abi saavate riikide vahel (tagades eelkõige selle neutraalse mõju abi mahule, tegeledes vaeslapse ossa jäänud riikide probleemiga⁸ ja jagades süstemaatiliselt teavet). Lisaks sellele tuleks välja töötada ELi ühine lähenemisviis lubaduste täitmiseks, arvestades vastastikkust vastutust ja läbipaistvust, ning seejärel sellist lähenemisviisi ka laialdaselt edendada;
- julgustada rahastajaid (ja mitte ainult areneva majandusega riike) kohaldama abi tõhustamise tegevuskava.

2.3. Aastatuhande arengueesmärkide täitmise kiirendamine Euroopas

2.3.1. Tähelepanu riikidele, kus aastatuhande arengueesmärkide täitmine edeneb kõige aeglasemalt

Aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks peaks EL pöörama erilist tähelepanu nendele eesmärkidele, mille täitmisel on tehtud kõige vähem edusamme. Kuid aastatuhande arengueesmäärke ei tohiks tõlgendada kui kogumit eraldiseisvatest sektoripõhistest eesmärkidest ja näitajatest. Vastupidi, eesmärgid on omavahel seotud ja neil on vastastikku tugevdav mõju, mistõttu tuleks neid sellistena ka käsitleda.

⁷ Euroopa Komisjoni tellitud uurimine „Abi tõhusus: euroopaliku lähenemisviisi eelised” HTSPE Limited, oktoober 2009.

⁸ Nn vaeslapse ossa jäänud riigid on riigid, kellele annavad abi vähesed rahvusvahelised rahastajad ja kus abi tase on madal.

Kuigi EL peab aktiivselt tegutsema kõikides arengumaades, tuleks eelistada meetmeid riikides, kus on seni kõige vähem edu saavutatud. Sihipärase sekkumisega tuleks keskenduda kõige haavatavamas olukorras olevatele inimestele, sealhulgas naistele, lastele ja puudega inimestele, pakkudes tuge laiaulatusliku sotsiaalkaitse süsteemi kaudu, mis on oluline osa sotsiaalsest ühtekuuluvusest ja stabiilsusest.

Vaesusesse langemine on eriti murettekitav vähim arenenud riikides ja ebakindlas olukorras olevates riikides⁹. Ebakindlas olukorras olevad riigid on teinud märkimisväärselt vähem edusamme aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks võrreldes muude arengumaadega ja paljud nendest on ka abi saamisel vaeslapse ossa jäänud riigid. Selle parandamiseks peaksid rahastajad nõrkades riikides tegema rohkem ja kooskõlastatult¹⁰.

(3) Nõrgad riigid ja kõige vähem edu saavutanud riigid

- tagada lähitulevikus ELi kooskõlastusmehhanismide kasutamine otsuste tegemiseks ja tööjõu jagamise korraldamiseks nõrkades riikides. Seda on juba tehtud Haiti puhul;
- tagada nõuetekohane tasakaal tulemuste premeerimise ja vajadustele reageerimise vahel, suunata ümber rahastamine kõige vähem edu saavutanud riikidesse, võttes arvesse riikide poliitikat ja suutlikkust. ELi tasandil teeb komisjon vastava ettepaneku AKV programmide 2010. aastal toimuva vaheläbivaatamise raames ning teeb ka ettepaneku suurendada Afganistanile ja Pakistanile 2011.-2013. aastaks eraldatavaid summasid.

2.3.2. Tähelepanu neile aastatuhande arengueesmärkidele, mille täitmisel on saavutatud kõige vähem edu

Hiljuti on tehtud ettepanek vaadata läbi aastatuhande arengueesmärkide seisukohast viis olulist valdkonda: tervishoid,¹¹ haridus,¹² humanitaartoiduabi,¹³ toiduga kindlustatus¹⁴ ja sooline võrdsuslikkus¹⁵. Tegemist on integreeritud osaga ELi üldisest tegevuskavast aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks tehtavate sammude edendamiseks.

Üldise põhimõtte kohaselt peaksid EL ja liikmesriigid alati kasutama esimese võimalusena partnerriikide strateegiaid ja süsteeme,¹⁶ et tugevdada riigi isevastutust. Eelistatavalt tuleks seda teha eelarvetoetuse ja aastatuhande arengueesmärkide lepingutüüpi programmide kaudu. Kui abi antakse väljaspool riigi süsteemi, tuleks põhjused selgelt välja tuua. Lisaks sellele tuleks toetada riigi suutlikkuse arendamist, et parandada süsteemide kvaliteeti.

(4) Poliitika mõju parandamine peamistes valdkondades

⁹ SEK(2007) 1417 ja nõukogu 20. novembri 2007. aasta järeldused (15118/07).

¹⁰ 2009. aasta Euroopa arenguaruanne „Ületada Aafrika nõrkus. Euroopa uue lähenemisviisi väljatöötamine” (<http://erd.europa.eu/erd-2009>).

¹¹ KOM(2010) 128.

¹² SEK(2010) 121.

¹³ KOM(2010) 126.

¹⁴ KOM(2010) 127.

¹⁵ SEK(2010) 265.

¹⁶ Eelkõige avaliku sektori finantsjuhtimine, raamatupidamine, audit, hanked, eesmärkide raamistikud ja järelevalve.

- haridus- ja tervishoiuvaldkonnas suunata ELi ja liikmesriikide tegevus nendes riikidesse, kus on vajadus suurim ja võimalik toetada jätkusuutlikku poliitikat. Enne septembrit koostatakse nimekiri eelisjärjekorras olevatest riikidest;
- tervishoiu tagada poliitika suurema sidususe ning ELi suurema poliitilise ja rahalise panuse kaudu ülemaailmsesse AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondi ning vaktsiinide ja immuniseerimise ülemaailmsesse liitu see, et need institutsioonid toimiksid platvormina abi tulemuslikkuse suurendamiseks. Lisaks sellele tuleks kinni pidada rahvusvahelise tervishoiualase partnerlusleppe põhimõtetest ja panustada tervishoiusüsteemide tugevdamisse;
- hariduse valdkonnas suurendada toetust riiklikele haridussektori kavadele, mille eesmärk on parandada hariduse kvaliteeti, kasutades selleks nii kahe- kui ka mitmepoolseid kanalaleid ja kiirendatud algatust „Haridus kõigile”;
- tegeleda toiduga kindlustatuse kõigi eri aspektidega, pöörates erilist tähelepanu ökoloogiliselt tõhusale põllumajandusele ja väiketalupidajatele, toetades jätkusuutlikku riiklikku ja piirkondlikku poliitikat (sealhulgas suurendades rahalist toetust Aafrika põllumajanduse igakülgse arendamise programmile ja kiirendades Aafrika maapoliitika suuniste rakendamist) ning kaasates toitumise teema paremini arengupoliitikasse, eelkõige Lõuna-Aasia puhul;
- parandada aruandlust ja järelevalvet soolise võrdõiguslikkuse küsimustes, kasutades selleks Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) poliitika näitajaid kõikide aastatuhande arengueesmärkidega seotud meetmete puhul (eesmärk on kohaldada neid vähemalt 80 % ELi ja liikmesriikide meetmete puhul);
- käsitleda jätkuvalt eelisjärjekorras meetmeid, mis on suunatud ülemaailmse tervishoiu, põllumajanduse ja toiduga kindlustatusega seotud probleemide lahendamiseks ELi teadusuuringute raamprogrammide raames.

2.3.3. Isevastutuse suurendamine aastatuhande arengueesmärkide eest partnerriikides

Kõik edulood tõestavad, et väga oluline roll oli tugeval poliitilisel koostööl. Et suurendada asjaomase elanikkonna isevastutust, tuleb rahastajate meetmete puhul arvesse võtta ka arenguprotsessiga seotud kultuurilist mõõdet.

EL ja liikmesriigid peavad julgustama ja toetama riikide juhitud lähenemisviise prioriteetsete investeeringute üle otsustamisel aastatuhande arengueesmärkide toetuseks ning kohandama eesmärke ja näitajaid vastavalt riigile. Isevastutust aastatuhande arengueesmärkide eest tuleks näha osana partnerriikide võetud üldisematest valitsemistavadega seotud kohustustest ning osana ELi dialoogist nendega. Kvaliteetsed statistilised andmed on määrava tähtsusega riigi tasandil aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks tehtud edusammude hindamiseks ning ka selleks, et arendada üldsuse vastutustunnet ja olla aluseks ratsionaalsele poliitikale ja otsuste tegemisele, makromajanduslikule haldusele ja tõhusale ressursside jaotamisele. Usaldusväärsete ja täpsete andmete puudumine aastatuhande arengueesmärkide täitmise jälgimiseks on eriti tõsine probleem Aafrikas.

(5) Suurem isevastutus

–	kasutada aastatuhande arengueesmärke käsitlevat Aafrika ja ELi partnerlust platvormina, et tõhustada piirkondlikku kooskõlastust seoses aastatuhande arengueesmärkide jälgimisega Aafrikas, tehes koostööd piirkondlike organisatsioonidega;
–	soodustada aastatuhande arengueesmärkide kaasamist arengumaade arengustrateegiatesse.

2.4. Poliitikavaldkondade arengusidusust käsitlev ennetav tööprogramm

EL toetab aastatuhande arengueesmärkide saavutamist, kaasates lisaks abile muudessegi poliitikavaldkondadesse arengueesmärke toetavaid meetmeid. Viimase viie aasta jooksul on EL sel eesmärgil kasutusele võtnud nii eel- kui ka järelmehhanisme, sealhulgas mõjuhindamised, mille abil analüüsitakse poliitikaettepanekute välismõju¹⁷. Poliitikavaldkondade arengusidusust käsitlevas tööprogrammis¹⁸ kehtestatakse edusammude konkreetset eesmärgid ja näitajad, mida rakendada ELi kohustuste suhtes seoses poliitikavaldkondade arengusidususega väga mitme eri poliitikavaldkonna puhul, mis mõjutavad järgmisi viit üldist probleemi: kaubandus ja rahandus, kliimamuutus, toiduga kindlustatus, ränne ja julgeolek.

(6) Poliitikavaldkondade arengusidusus

- kasutada poliitikavaldkondade arengusidususe tööprogrammi ennetavalt ja varakult vahendina, kuidas kujundada ELi otsuste tegemist väga eri valdkondade otsuste puhul, mis mõjutavad arengumaid lisaks arenguabi andmisele.

2.5. Riiklike vahendite kasutuselevõtmine parema maksustamise kaudu¹⁹

Pelgalt välisabi põhjal ei saa ükski riik üles ehitada heaoluühiskonda. Partnerriikide enda vahendid on nende arengu seisukohast olulise tähtsusega, sest nendega suurendatakse riigi õiguspärasust, see tugevdab arengupoliitika isevastutust ning on stabiilseks rahastamisallikaks avalike hüvede tagamisel ja aastatuhande arengueesmärkide täitmisel.

Arvestades, et eesmärk on suurendada märkimisväärselt partnerriikide maksude ja SKP suhet,²⁰ tuleks suurendada ELi toetust arengumaades jätkusuutlike maksu- ja tollisüsteemide loomisele, kasutades selleks laiaulatuslikku lähenemisviisi maksu- ja tollihaldusele ja reformidele. Rahastajad peaksid toetama mitmepoolseid ja piirkondlikke algatusi, meetmeid läbipaistva, koostööd soodustava ja õiglase rahvusvahelise maksukeskkonna saavutamiseks, järelevalvesuutlikkust arengumaades võitluses ebaseaduslike rahavoogude ja tollipettuste vastu ning asjaomaste lepingute sõlmimist ja rakendamist. Arengumaadele tuleks võimaldada osaleda tõhusamalt rahvusvahelises maksu- ja tollikoostöös. Parem riiklike tulude kogumine peaks aitama täita riigi rahastamispuudujääki nende aastatuhande arengueesmärkide puhul, mille täitmisel on tehtud kõige vähem edusamme.

(7) Maksud ja areng

¹⁷ SEK(2007) 1202, SEK (2009) 1137 ja nõukogu 18. novembri 2009. aasta järeldused (16079/09).

¹⁸ SEK(2010) 421.

¹⁹ KOM(2010) 163.

²⁰ Praeguselt väga madalalt tasemelt keskmiselt ligikaudu 15 %.

- tugevdada arengumaade suutlikkust kasutada riiklike tulusid maksureformide ja -haldamise kaudu. Arengumaade tollihalduse suutlikkuse parandamine aitab tõhusalt kaasa riiklike arengueesmärkide saavutamisele. Tuleks suurendada toetust algatustele, mis edendavad tulude läbipaistvust ja riigi vastutustunnet, näiteks metsaõigusnormide täitmise järelevalve, metsahalduse ja puidukaubanduse ja kaevandustööstuse läbipaistvusalgatus, ning parandada rahastajatevahelist kooskõlastust;
- edendada häid valitsemistavasid maksuhalduses ja toetada võitlust maksudest kõrvalehoidumise vastu rahvusvaheliste standardite kaudu, tehes koostööd, et hõlbustada selliste lepingute sõlmimist ja rakendamist nagu maksualase teabevahetuse lepingud ja vajaduse korral topeltmaksustamise vältimise lepingud, võttes vastu ja rakendades arengumaades OECD siirdehindade dokumenteerimise suuniseid ning jätkates teadusuuringuid riigipõhiste aruandlusstandardite osas rahvusvahelistes kontsernides.

2.6. Piirkondliku integratsiooni ja kaubanduse parandamine majanduskasvu ja töökohtade loomise edendamiseks

Piirkondlik integratsiooni suurendab poliitilist stabiilsust ja majanduslikku õitsengut. See aitab riikidel pakkuda avalikke hüvesid, mis on väga olulised jätkusuutliku arengu seisukohast, panustades seega otse ja kaudselt aastatuhande arengueesmärkide täitmisesse. Oma välissuhetes edendab EL piirkondlikku integratsiooni nii poliitiliselt kui ka seda rahastades.

Rahvusvahelises kaubanduses osalemine on oluline vahendite allikas, mida arengumaad vajavad aastatuhande arengueesmärkide täimiseks, ja see peab kuuluma mis tahes edukasse arengustrateegiasse.

Sellel eesmärgil jätkab EL rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade koostamist nii, et need toetaksid arengut. Lisaks sellele jätkab EL partnertiikide rahvusvahelises ja piirkondlikud kaubanduses osalemise toetamist, sealhulgas majanduspartnerluslepingute edendamise kaudu. Kooskõlas kaheksanda aastatuhande arengueesmärgiga pakub EL arengumaadele erikaubandussoodustusi, sealhulgas täiesti vaba juurdepääs ELi turule vähim arenenud riikidest pärit kõikidele toodetele, välja arvatud relvad. Lisaks sellele tagab EL ka edaspidi, et ELi kahepoolsed lepingud ei sisalda sätteid, mis võiksid õõnestada arengumaade juurdepääsu ravimitele.

EL ja liikmesriigid on täitnud ka ühise kohustuse kulutada 2 miljardit eurot iga aasta kaubandusega seotud abile ja seda tublisti enne 2010. aastaks seatud tähtaega. Lisaks sellele toetavad EL ja liikmesriigid ulatuslikult tootmisvõimsuse ja kaubandusega seotud infrastruktuuri: 2008. aastal ületas nende kaubandusele antud abi kogusumma 10 miljardit eurot, mis on märkimisväärselt rohkem kui 2007. aastal.

EL peaks sellist edu ära kasutama, pöörama rohkem tähelepanu vähim arenenud riikidele ja tegema rohkem strateegilist ja tõhusat koostööd, nagu see on kirjas vastavas komisjoni talituste töödokumendis.

(8) Piirkondlik integratsioon ja kaubandus

- suurendada toetust erasektori arendamisele, eelkõige selliste mehhanismide kaudu nagu AKV riikide investeerimisrahastu ja ELi-Aafrika infrastruktuuri sihtfond;
- Euroopa Investeerimispanka (edaspidi „EIP”) välislaenude mandaadi läbivaatamise raames tugevdada EIP suutlikkust toetada ELi arenguabi eesmärgi ning edendada tõhusat toetuste ja laenude kombineerimist kolmandates riikides;
- jätkata tööd Doha vooru lõpuleviimise ning kahepoolsete piirkondlike kaubanduslepingute sõlmimise suunas, milles võetakse arvesse ja mis peegeldaksid nõuetekohaselt partnerriikide eri vajadusi, sealhulgas majanduspartnerluslepingud;
- teha edusamme kaubandusabi andmisel, suurendades pingutusi seoses vähim arenenud riikidega ja abi tulemuslikkusega ning sõlmida eelkõige leping piirkondliku kaubandusabi pakme osas AKV riikidele enne 2010. aasta lõppu.

2.7. **Uuenduslike rahastamisallikate kasutamine ülemaailmsete probleemide lahendamiseks**

Pärast majanduskriisi ja selleks, et lahendada ülemaailmseid probleeme, sealhulgas saavutada aastatuhande arengueesmärgid, ei pruugi eelarvetest ja erainvesteeringutest piisata, et tagada vajalike vahendite olemasolu. Täiendava rahastamise tagamiseks ennustataval ja stabiilsel viisil peame täiel määral ära kasutama uuenduslike rahastamisallikate potentsiaali.

Avaliku ja erasektori partnerluse ja turgude põhjal on juba loodud uuenduslikke mehhanisme, et pakkuda vajalikku täiendust arengu toetuseks mõeldud olemasolevatele vahenditele ja mehhanismidele. Eri foorumites, sealhulgas arengu uuendusliku rahastamise juhtgrupis uuritakse praegu muid võimalusi. Komisjoni talitused on analüüsinud ka eri mehhanismide tulupotentsiaali²¹.

Üleilmastumine on toonud kaasa suuri eeliseid maailma majandusele, kuid kõige vaesemad riigid ei ole veel kõnealuseid võimalusi täiel määral ära kasutanud. Uute tulude jagamisega tuleks seda parandada.

(9) Uuenduslik rahastamine

- toetada ettepanekuid selliste uuenduslike rahastamismehhanismide kohta, millel on märkimisväärne tulupotentsiaal, et tagada ennustatav rahastamine jätkusuutlikuks arenguks, eelkõige kõige vaesemate ja kõige haavatavamas olukorras olevate riikide puhul²².

2.8. **Kliimamuutus kui proovikivi**

Kliimamuutus on hiiglaslik ühine probleem, mis mõjutab edu kõikide aastatuhande arengueesmärkide puhul.

ELi on võtnud endale kohustuse toetada arengumaid, et võtta vastu ja rakendada piisavaid kohanemis- ja/või leevendamisstrateegiaid. Seda tehakse, tõhustades kliimamuutust

²¹ SEK(2010) 409.

²² Euroopa Ülemkogu 29.-30. oktoobri 2009. aasta järeltuste punktid 23 ja 27 ning Euroopa Ülemkogu 25.-26. märtsi 2010. aasta järeltuste punkt 8.

käsitlevate kaalutluste arvessevõtmist arengupoliitikas, aidates arengumaadel lihtsamalt juurde pääseda süsinikuvaestele ja kliimamuutustele vastupanuvõimelistele tehnoloogiatele, austades samas intellektuaalomandi õigusi. Lisaks sellele tuleb tugevdada arengumaade teadmisi kliimamuutuse kohta ja suurendada ELi toetust asjaomastele uuringutele arengumaades ja koostöös nendega. See peaks võimaldama neil töötada välja kulutõhusad ökosüsteemil põhinevad lähenemisviisid kliimamuutusega kohanemiseks ja selle mõju leevendamiseks.

EL peaks ka edaspidi jätkama Kopenhaageni-järgsete läbirääkimiste ja Doha arenguvooruga raames püüdlema selle poole, et arengumaadel oleks parem juurdepääs keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele, sealhulgas keskkonnahoidlike kaupade ja teenustega kauplemise täiendav liberaliseerimine tariifide ja mittetariifsete tõkete vähendamise ja kaotamise kaudu.

(10) Kliimamuutus

- Rakendada ELi kohustust anda ajavahemikul 2010–2012 iga aasta arengumaadele 2,4 miljardit eurot kiire rahastamisena ja tagada, et kõnealuste vahendite kasutamist kavandatakse ja viiakse ellu vastavalt abi tõhustamise tegevuskavale. Komisjon on valmis hõlbustama kooskõlastatud otsuste rakendamist ja jälgima nende tegemist seoses ELi kiire rahastamise kohustusega²³.

2.9. Areng ja julgeolek

Areng ei ole võimalik ilma julgeolekuta ja pikaajaline julgeolek ei ole võimalik ilma arengusse investeerimata. Enamik riike, kes on ebakindlas olukorras, on aastatuhande arengueesmärkide täitmise ajakavast maas ja vaja on konkreetset pingutust, et anda abi sellistele riikidele kulutõhusal moel.

(11) Ebakindel olukord ja julgeolek

- Toetada 2010. aastal esitatavat ELi tegevuskava ebakindlate olukordade või konfliktide kohta, et tegeleda kõnealuste olukordadega põhjalikult ja integreeritult ning paremini integreerida arengueesmärgid rahu- ja stabiilsusoperatsioonide kavandamisse ja rakendamisse.

2.10. Ülemaailmne juhtimine

Pärast majanduskriisi on valitsused üle kogu maailma teadvustanud vajadust ülemaailmse juhtimise järele. Rahvusvaheliste institutsioonide korraldus on keeruline ja kõige vaesemate riikide huvidele pööratakse tihti liialt vähe tähelepanu. Lisaks sellele on tõsine probleem mitmepoolse abi killustatus mitmepoolsuse põhimõttel tegutsevate asutuste vohamise tõttu²⁴. EL peaks andma uue tõuke tööle, mis on praegu pooleli eri rahvusvahelistes foorumites, sealhulgas G20s, et reformida ülemaailmset juhtimist.

²³ KOM(2010) 86.

²⁴ OECD kohaselt tegutseb praegu rohkem kui 260 rahvusvahelist organisatsiooni, kellel on õigus ametlikku arenguabi anda, võrreldes 15 sellise organisatsiooniga 1940. aastal. Üle 100 asutuse haldab igaüks vähem kui 20 miljonit USA dollarit aastas ja kokku moodustab nende osakaal vaid 2 % mitmepoolsuse põhimõttel tegutsevate organisatsioonide põhi- ja muust rahastamisest.

Peamine proovikivi on leida tasakaal ülemaailmsete institutsioonide õiguspärasuse ja tõhususe vahel, tehes seda muu hulgas piirkondliku esindatuse kaudu.

(12) Ülemaailmne juhtimine

- toetada käimasolevat reformi, et **suurendada ÜRO süsteemis terviklikkust ja tõhusust** eesmärgiga järk-järgult ratsionaliseerida toimimist ja vähendada asutuste arvu;
- tagada Maailmapangas ja IMFis arengumaade ja üleminekuriikide häälte osakaalu suurenemise kiire ja nõuetekohane rakendamine; teha tööd lõppeesmärgi – ühtse Euroopa esindatuse – nimel ja tugevdada kooskõlastatust ELis, eelkõige piirkondlike arengupankade raames.

3. EDASISED SAMMUD

Järgmised viis aastat kujutavad endast tõelist proovikivi Euroopa ja maailma arengupoliitikale. Selle ajavahemiku jooksul peab EL täitma oma lubaduse (0,7 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks) ning täitma oma osa ja tagama, et täidetakse aastatuhande arengueesmärgid. Samal ajal peavad EL ja arenenud riigid näitama oma pühendumust arengumaadele seoses kliimamuutusega, asendades lubadused praktiliste ja tõhusate meetmetega.

Siiski pakuvad järgmised aastad arengumaadele ka tohutult uusi võimalusi. Aastatuhande arengueesmärkide täitmine on paljude riikide jaoks hüppelauaks elujõulise ja kasvava majanduse suunas. Maailmas on mitmeid edulugusid, millest õppida. Tärgav ELi ja Aafrika partnerlus saab aastatuhande arengueesmärke edasi arendada ja tagada jätkusuutliku aluse majanduskasvu saavutamiseks.

Eespool kirjeldatud kaheteistkümnest punktist koosnev kava on visandiks ELi panusele nende ülesannete lahendamiseks ja võimaluste kasutamiseks. EL peaks jätkuvalt olema maailma suurim rahastaja, kuid samal ajal võtma otsustavaid samme, et kasutada antud abi veelgi paremini ja tõhusamalt. See on võimalik ainult juhul, kui tehakse koostööd arengumaadega sellistes küsimustes nagu valitsemistava ja maksustamine ning muude rahastajatega, kes peavad püüdlema selle poole, et olla sama aktiivsed kui EL. Arengumaad omakorda peavad kindlalt tagama, et abi tooks kaasa reaalse ja püsiva muutuse.

Komisjon kutsub nõukogu ja liikmesriike üles heaks kiitma ja aktiivselt rakendama eespool nimetatud meetmeid. Komisjon jälgib kõnealuse kaheteistkümnest punktist koosneva kava rakendamist ja annab sellest aru ELi arengu rahastamisest aruandmise protsessi kaudu. EL peaks ka muid rahvusvahelisi rahastajaid üles kutsuma, et need tagaksid rahvusvahelise koormuse õiglase jagamises ning kehtestama oma tegevuskava, et suurendada maailmas edasipüüdlikkust seoses aastatuhande arengueesmärkide täitmisega.